

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Кафедра соціальної психології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

перший рівень

(назва рівня вищої освіти)

галузь знань _____ 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр та назва галузі знань)

спеціальність _____ 6.053 Психологія

(код і назва спеціальності)

кваліфікація _____ бакалавр з психології

Робоча програма ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Харківська державна академія культури

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціальної психології

Протокол від. “_27_” серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри соціальної психології

_____ (Большакова А.М.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

. “__” серпня 2016 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5,5	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)	Обов'язкова
	<u>6.053 Психологія</u> (шифр і назва)	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): <u>6.010106 Соціальна педагогіка</u>	Рік підготовки:
Змістових модулів – 7		2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр
(назва)		4-й
Загальна кількість годин – 165		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6,9	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	40 год.
		Практичні
		год.
		Семнарські
		<u>28</u> год.
		Самостійна робота
		97 год.
Індивідуальні завдання: _ год.		
	Вид контролю: іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 68/97

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

«Вікова психологія» – є складовою частиною дисциплін психолого- педагогічного циклу нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки висококваліфікованих фахівців, зокрема: опанування системою знань про закономірності психічного розвитку та становлення особистості на різних етапах її життя.

Мета: навчити володіти основами аналізу психічного розвитку; володіти основними критеріями та технологіями аналізу особливостей кожного вікового періоду; сформувати уяву про специфіку наукових досліджень у віковій психології.

Завдання:

1. Ознайомити слухачів з основами поняттями, принципами, концепціями вікової психології.
2. Висвітлити специфіку психічного розвитку людини на різних етапах онтогенезу, підходи до періодизації психічного розвитку особистості.
3. Виробити у студентів ряд умінь та навичок застосування набутих знань у практичних сферах своєї діяльності, активізувати особистісний та творчий потенціал майбутнього фахівця.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<ul style="list-style-type: none"> • володіння культурою мислення, аналізом, синтезом, узагальненням та систематизацією фактів і теоретичних положень; • в умовах навчально-виховного процесу володіння неперервним та ефективним процесом соціалізації індивіда; • визначати психологічні симптоми криз вікового розвитку та надавати базову психологічну допомогу (рекомендації батькам, рідним, друзям) для їх успішного подолання; • оволодіти комунікативними засобами подачі матеріалу, бесідувати та диспутувати на задану тему з вікової психології; 	<ul style="list-style-type: none"> • здатність продемонструвати базовий рівень знання та розуміння основних законів психічної діяльності людини, що визначаються у загальній, віковій, соціальній, юридичній, політичній, клінічній психології, етнопсихології; • здатність враховувати вікові, гендерні, соціально-економічні, релігійні, культурні та інші відмінності при вирішенні завдань у професійній та соціальній діяльності; • здійснювати діагностику та експертизу психологічних властивостей і станів, особливостей розвитку різних сфер особистості та особливостей груп.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: основи вікової психології: предмет, методи, основні закономірності, принципи і структуру науки, її сучасні теоретичні концепції; загальні закономірності розвитку психіки людини: умови, чинники, рушійні сили; особливості пізнавальних процесів, емоційно-вольової, мотиваційної сфер, індивідуально-психологічних характеристик людей різного віку.

вміти:

- застосовувати отримані знання з вікової психології для організації діяльності і спілкування особистості в різні вікові періоди, для створення умов, що сприяють конструктивному психічному розвитку людини;
- враховувати в навчально-виховному процесі сензитивні періоди розвитку людини;
- враховувати вікові особливості дитини в психолого-педагогічній роботі;

- орієнтуватися на нормативи кожного вікового періоду у психодіагностичній та психокорекційній роботі;
- аналізувати витoki психологічних проблем індивіда в його онтогенезі.

Мати **навички**:

- аналізу проблем психічного розвитку,
- визначення віку людини у конкретній ситуації,
- Оцінювання рівня розвитку психічних процесів та особистісних особливостей людини певного віку за допомогою відповідних методик та технологій аналізу,
- самостійно відбирати методики дослідження та грамотно використовувати вікові рекомендації.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий

модуль

1.

Загальні питання психодіагностики

Тема 1. Вступ до психодіагностики

Тема 2. Методи психодіагностики

Тема 3. Тести і тестування у психодіагностиці

Змістовий модуль 2.

Методики психодіагностики психічних особливостей людини

Тема 4. Діагностика пізнавальної сфери

Тема 5. Діагностика особистості за допомогою опитувальників

Тема 6. Діагностика особистості за допомогою проєктивних методик

Тема 7. Методики для діагностики між особових відносин

4. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I. Вікова психологія як наука									
1	Вступ у вікову психологію			2				4	
2	Методологічні принципи та методи вікової психології			2		2		4	
3	Основні напрямки зарубіжної вікової психології			2		1		4	
4	Основні напрямки вітчизняної вікової психології			2		1		6	
Разом		30		8		4		18	
Змістовий модуль II. Особливості розвитку психіки в онтогенезі та на першому році життя дитини									

5	Загальна характеристика розвитку психіки в онтогенезі		2		1		8	
6	Пренатальна психологія. Особливості психічного розвитку новонародженого		2		1		8	
7	Особливості психічного розвитку немовлят		2		2		4	
Разом		30	6		4		20	
Змістовий модуль III. Психічний розвиток дитини в ранньому, дошкільному та шкільному періодах								
8	Психологія раннього дитинства		2		1		4	
9	Психологія дошкільника		2		1		4	
10	Психологія шестирічної дитини		2		2		4	
11	Психологічний розвиток дитини молодшого шкільного віку		2		2		4	
Разом		30	8		6		16	
Змістовий модуль IV. Психологія підлітка та старшокласника								
12	Психологія підлітка		4		2		8	
13	Психологія старшокласника		2		2		10	
Разом		28	6		4		18	
Змістовий модуль V. Загальна характеристика дорослого періоду життя								
14	Дорослість як предмет психологічного дослідження		2		2		5	
15	Кризи дорослості		2		2		6	
Разом		19	4		4		11	
Змістовий модуль VI. Специфіка психічного розвитку людини в різні періоди дорослості								
16	Психологія ранньої дорослості		2		2		4	
17	Психологія середньої дорослості.		4		2		6	
18	Психологічні особливості пізньої дорослості		2		2		4	
Разом		28	8		6		14	
Усього годин		165	40		28		97	

5. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ у вікову психологію	
2	Методологічні принципи та методи вікової психології	2
3	Основні напрямки зарубіжної вікової психології	1
4	Основні напрямки вітчизняної вікової психології	1
5	Загальна характеристика розвитку психіки в онтогенезі	1
6	Пренатальна психологія. Особливості психічного розвитку новонародженого	1
7	Особливості психічного розвитку немовлят	2
8	Психологія раннього дитинства	1
9	Психологія дошкільника	1
10	Психологія шестирічної дитини	2
11	Психологічний розвиток дитини молодшого шкільного віку	2

12	Психологія підлітка	2
13	Психологія старшокласника	2
14	Дорослість як предмет психологічного дослідження	2
15	Кризи дорослості	2
16	Психологія ранньої дорослості	2
17	Психологія середньої дорослості.	2
18	Психологічні особливості пізньої дорослості	2
	Разом	28

6. Теми практичних занять

Не передбачено

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ у вікову психологію	4
2	Методологічні принципи та методи вікової психології	4
3	Основні напрямки зарубіжної вікової психології	4
4	Основні напрямки вітчизняної вікової психології	6
5	Загальна характеристика розвитку психіки в онтогенезі	8
6	Пренатальна психологія. Особливості психічного розвитку новонародженого	8
7	Особливості психічного розвитку немовлят	4
8	Психологія раннього дитинства	4
9	Психологія дошкільника	4
10	Психологія шестирічної дитини	4
11	Психологічний розвиток дитини молодшого шкільного віку	4
12	Психологія підлітка	8
13	Психологія старшокласника	10
14	Дорослість як предмет психологічного дослідження	5
15	Кризи дорослості	6
16	Психологія ранньої дорослості	4
17	Психологія середньої дорослості.	6
18	Психологічні особливості пізньої дорослості	4
	Разом	97

9. Індивідуальні завдання

Не передбачено

10. Методи навчання

Методи навчання, що використовуються у процесі лекційних занять:

- лекція з елементами пояснення;
- лекція-бесіда;
- лекція-дискусія;
- ілюстрація наочних матеріалів;
- пояснення.

Методи навчання, що використовуються під час практичних занять:

- виконання вправ та завдань;
- робота з текстом підручника (конспектування, анотування, реферування, цитування тощо);
- самостійна робота.

11. Методи контролю

Підсумковий контроль. Для контролю засвоєння дисципліни навчальним планом передбачений іспит. Проведення підсумкової атестації і отримання на ній позитивної оцінки включає: а) оцінку проміжної атестації (результати модуля), б) оцінку відвідуваності занять і активність в аудиторії; а також в) оцінку виконання усіх завдань самостійної роботи.

Поточний контроль. Для поточного контролю використовуються результати семінарських занять.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Іспит	Сума
Модуль №1								
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ 3	ЗМ 4	ЗМ 5	ЗМ 6	ЗМ 7	20	100
10	10	10	10	15	15	10		

ЗМ 1, ЗМ 2 ... ЗМ 7 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (для заліку)
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

№ з/п	Найменування методичних матеріалів	Рік видання	Наявність в бібл. примірн.	Ел. варіант	Код
1	2	3	5	6	7
ТЕКСТИ ТА КОНСПЕКТИ ЛЕКЦІЙ					
1	Савчин М.В. Василенко Л.П. Вікова психологія: начальний посібник. - К.:Академвидав, 2005. - 360 с.	2005	30	+	
СЛОВНИКИ, ДОВІДНИКИ					
1	Большой психологический словарь / Под ред. Б.Г. Мещерякова, В.П. Зинченко.- СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2003.- 672 с.	2003	2	-	
2	Дьяченко М.И.. Психологический словарь-справочник / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович.- Минск: Харвест, 2001.- 576 с.	2001	1	-	
3	Психологический словарь / Под ред. В. П. Зинченко, Б. Г. Мещерякова.- М.: Педагогика-Пресс, 1999.- 439 с.	1999	1		
4	Ребер Артур. Большой толковый психологический словарь. В 2-х т. / Артур Ребер ; The Penguin.- М.: АСТ, 2001.	2001	1		
5	Словарь практического психолога / Сост. С.Ю. Головин.- Минск: Харвест, 2003.- 800 с.	2003	1		

14. Рекомендована література**Базова**

1. Савчин М.В. Василенко Л.П. Вікова психологія: начальний посібник. - К.:Академвидав, 2005. - 360 с.
2. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Вікова психологія. Навч. посіб. - К.: «Центр учбової літератури», 2012. - 346с.
3. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій). - К., 2005. - 109с.
4. Кутішенко В.П. Ставицька С.О. Психологія розвитку та вікова психологія: Практикум: Навч. посіб. - К.:Каравела, 2009. - 338с.
5. Психология возрастных кризисов: Хрестоматия / Сост. К.В.Сельченюк. - Мн.: Харвест, М.:АСТ, 2001.

Допоміжна

1. Абрамова Г. С. Возрастная психология : учебник для студ. вузов / Г. С. Абрамова. - Екатеринбург: Деловая книга, 1999.
2. Баженов В.Г. Воспитание педагогически запущенных подростков. - К., 1986. - 90 с.
3. Байярд Р.Т., Байярд Д. Ваш беспокойный подросток. - М., 1991. - С. 27-48.
4. Берн Р. Развитие Я-концепции и воспитание / Р.Берн. - М., 1986.
5. Божович Л.И. Личность и ее формирование в детском возрасте. - М., 1968. - 464 с
6. Возрастная и педагогическая психология / под ред. М. В. Мухиной. - М. : Просвещение, 1984.

7. Гамезо М. В. Возрастная психология: личность от молодости к старости: уч. пособие / [М. В. Гамезо, В. С. Герасимова и др.]. - М.: Педагогическое общество России, Изд. дом "Ноосфера", 1999.
8. Заброцький М.М. Вікова психологія - К., 1998.
9. Ильин Е. П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. - СПб.: Питер, 2002. - 544 с.
10. Кле М. Психология подростка. - М., 1991. - С. 109-132.
11. Крайг Г. Психология развития. - СПб.: Питер, 2000. - 992 с.
12. Практикум по возрастной и педагогической психологии /Под ред. А.И.Щербакова. - М., 1987
13. Психология подростка: Учебник/Под ред. Чл.-кор. РАО А. А. Реана. - СПб.: "Прайм-Евро-ЗНАК", 2003. - 480 с.
14. Психология человека от рождения до смерти. /под. ред. Реана А.А. - СПб.: Прайм-Еврознак, 2002.
15. РайсФ. Психология подросткового и юношеского возраста. - СПб.: Питер, 2000. - 624 с.
16. Зльконин Д.Б. Детская психология (развитие ребенка от рождения до семи лет). - М., 1990

15. Інформаційні ресурси

1. Научная электронная библиотека <http://elibrary.ru/defaultx.asp>
2. Наукова періодика України <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>
3. Экзистенциальная и гуманистическая психология (информационный сайт) <http://hpsy.ru/>
4. Библиотека Института психотерапии и клинической психологии <http://www.psyinst.ru/library.php>
5. Полнотекстовая база данных изданий по психологии и педагогике http://psyjournals.ru/journal_catalog/index.shtml
6. Психологи: журнал Высшей школы экономики <http://psy-journal.hse.ru/full/>
7. Московский психологический журнал <http://magazine.mospsy.ru/>
8. Онлайн библиотека по психологии и саморазвитию. http://www.koob.ru/practic_psychology/
9. Электронные психологические словари по психологии. (<http://azps.ru/handbook/>; <http://psi.webzone.ru/>)
10. Материалы по контролю сознания и деструктивным культам <http://evolkov.net/cults/>